

Z doslednim izvajanjem sprejetih ukrepov iz sanacijskega programa

Ugoden polletni poslovni uspeh

Delovna organizacija je ob koncu I. polletja dosegla pozitivni izid, prav tako obe temeljni organizaciji. Akumulacija je realizirana v višini 13.381.825 din in sicer samo kot rezervni sklad. Od tega je TOZD Baterije dosegel 6.372.270 din, TOZD Specialne baterije pa 7.009.555 din. Primerjava rezultatov poslovanja z enakim obdobjem preteklega leta je zelo ugodna, toda planski rezultati niso doseženi zaradi zmanjšane prodaje na domačem trgu, težav pri izpolnjevanju zahtev inozemskih kupcev ter zaradi povečanih obveznosti in nujnosti novih kreditov.

Fizični obseg proizvodnje se je v prvem polletju 1986 zmanjšal zaradi padanja domače prodaje in prilagajanja zahtevam izvoza. V TOZD Baterije je bilo na-

rejenih za 13,5 % manj baterij kot lani in za 17,3 % manj svetilk. V TOZD Specialne baterije se je proizvodnja baterij zmanjšala za 20,3 %, svetilk pa je bilo narejenih 20 % več kot lani. Motnje v proizvodnji so se še naprej ponavljale. V TOZD Baterije se je z dodatno zaposlitvijo (izdelovanje kovinskih ploščev R 14 in R 20) produktivnost izboljšala, v TOZD Specialne baterije pa je zaradi viška delavcev bilo potrebno za nekaj časa organizirati prevoz na delo v Ljubljano.

V prvem polletju smo prodali 12.312.709 kosov vseh vrst baterij, kar je za 10 % manj kot lani in 150.701 svetilk oz. za 3,6 % več kot lani. Finančno je celotna prodaja na domačem trgu

dosegla vrednost 1.465.522.000 din, kar je 8 % več kot lani in le 93,7 % polletnega plana. Zmanjšal se je tudi tržni delež na domačem tržišču iz 44 % lani na 42 % ob koncu polletja.

Izvozili smo 2.984.965 kosov baterij, kar je le 38,6 % polletnega plana in za 25 % manj kot lani. TOZD Baterije je dosegel le 34,3 % plana izvoza baterij, TOZD Specialne baterije pa 76,8 % plana.

Dosežen je skupni konvertibilni izvoz v višini 605.650 US\$, kar je za 47 % več kot v enakem obdobju lani in samo 63,5 % finančnega plana izvoza za prvo polletje 1986. Na nedoseganje plana izvoza v prvem polletju so še vedno vplivali zastarelost programa in kakovost, za drugo polovi-

Preselitev linije za alkalne baterije

Proizvodno linijo za alkalne baterije LR 6 in LR 14 smo v soboto 13. septembra začasno preselili v TOZD Specialne baterije z namenom, da se zaposli višek delavcev, ki je nastal zaradi manjše proizvodnje 9 voltnih baterij in večje produktivnosti pri izdelavi baterij 4R 25 kot tudi zmanjšane izvoza.

V tem času pa je v ljubljanski proizvodnji nastalo pomanjkanje delavcev, ki jih z nekaterimi odhodi v pomladanskem času zaradi pomanjkanja dela nismo nadomeščali z novimi. Vsekakor je preselitev ekonomsko opravičljiva in se delavkam iz Sentvida ni treba voziti na delo v Ljubljano, kot se je to dogajalo poleti.

Iz istega razloga je bilo že v juniju prenešeno tudi montiranje svetilk Z 40.

Pogled v oddelek alkalnih baterij tik pred demontiranjem in preselitvijo proizvodne linije LR 6 in LR 14.

co leta pa so napovedi veliko boljše.

Konvertibilni uvoz znaša 559.371 US\$ in ga je skoraj enkrat več kot lani oz. le 90 % plana. Klinriški uvoz je dosegel 73.000 Cl\$ (5-krat več kot lani in le 37 % polletnega plana).

Naraščajoča vrednost zalog je eden ključnih problemov poslovanja. Ob koncu polletja so znašale že 390.816.555 din in je to vplivalo, na povečanje kreditov in obresti za obratna sredstva.

Poseben problem je zamuda investicije v proizvodnjo litijevih baterij zaradi nepravočasnega zagotavljanja vseh potrebnih virov financiranja in potemtakem zamude pri črpanju odobrenih sredstev.

Delitev ustvarjenega celotnega prihodka je prikazana že na začetku tega sestavka. Povprečni mesečni neto osebni dohodek v DO Zmaj v prvem polletju je znašal 78.304 din in je za 125,3 % večji kot v enakem obdobju lani.

Drugi največji problem so visoke obresti za kredite za obratna

Osnovni podatki o rezultatih poslovanja DO Zmaj:

	Realizacija din	Indeks realiz. 1986/1985	Indeks real./ plan 86
Celotni prihodek	1.840.827.147	198,8	82,1
Porabljena sredstva	1.311.413.953	180,9	85,3
Dohodek	529.413.194	263,1	75,0
Obveznosti iz dohodka	215.960.413	225,0	78,9
Čisti dohodek	313.452.781	298,0	72,6
Bruto osebni dohodki	288.154.286	237,5	89,3
Akumulacija	13.381.825	-	18,2

sredstva, ki znašajo 221.572.988 din in so za 86 % večje kot lani. Ob koncu polletja je bilo kreditov v višini 1.215.176.408 din, od tega za obratna sredstva loo starih milijard. Skrbeti bo treba tudi za zmanjšanje neplačane realizacije, katera znaša kar 25 % mesečno.

Čeprav v III. kvartalu predvidevamo oživitve domače prodaje in bistveno večji izvoz, se moramo zavedati negativnega vpliva naraščajočih vrednosti zalog, obresti in kreditov, zamude pri uveljavljanju novih cen izdelkov ter tudi povečanja osebnih dohodkov v III. kvartalu.

A. Mravlja

V sredo 17. septembra so komunisti vseh treh osnovnih organizacij v ZMAJU na skupnem sestanku obravnavali letošnje poslovanje in možnosti za solidno uspešnost ob zaključku leta.

Veliko optimizma nam daje ugotovitve, da so doseženi ugodni rezultati še zlasti na področju kakovosti in pričakovati je, da bomo posledice lanskih "grehov" v najkrajšem času v celoti sanirali. V zadnjem četrtletju letošnjega leta moramo storiti še veliko, da ZMAJA izvlečemo iz permanentne nevarnosti rdečih števil, je poudaril glavni direktor Podlogar.

z naslovne strani

Baterija 4R 25 s 6 volti električne napetosti, ki jo uporabljamo tudi za namizne svetilke Z 50 in prenosne Z 52 predstavlja za TOZD Specialne baterije precejšen delež na izvozno tržišče, kjer se v veliki meri uporablja tudi za cestno opozorilno signalizacijo.

Tehnologijo proizvodnje smo do danes močno spremenili in izboljšali, še zlasti pa je v zadnjem obdobju, kar smo tudi že pisali, viden napredek v avtomatizaciji in strojni opre, konstruirani in izdelani v naši tovarni.

En posnetek iz tega oddelka v TOZD Specialne baterije smo sicer že objavili v majskem glasilu, vendar je slika na naslovni strani te številke posneta iz drugega zornega kota na delovne operacije v finalizaciji baterij do lepjenja nalepk v ozadju.

Priznanje tudi ZMAJU

O izvajanju sanacijskih programov v OZD gospodarstva z izgubami po zaključnem računu za leto 1985 in v prvem polletju 1986 je Izvršni svet Skupščine občine Ljubljana-Šiška razpravljal na svoji 18. seji dne 25. avgusta letos ter sprejel sklep, o katerem nas je v začetku septembra obvestil Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo in ki glasi:

Izvršni svet ocenjuje, da so bile izgube v letu 1985 v pretežni meri posledica slabosti znotraj organizacij združenega dela, ker s programskega vidika nobena od organizacij ni problematična. Kvaliteta izdelanih sanacijskih programov in doslednost izvajanja sprejetih ukrepov je v posameznih organizacijah različna. Izvršni svet ocenjuje, da delovne organizacije Iskra Zmaj, Kemija Color in ABC Pomurka Drogerija uspešno izvajajo svoje programe, čeprav s težavami in tudi ob nekaterih odporih znotraj kolektivov. Za dosedanja prizadevanja in dosežke izreka Izvršni svet samoupravnim in poslovodnim organom v teh delovnih organizacijah priznanje.

Sprejeli smo srednjeročni plan za obdobje 1986-1990

V začetku meseca septembra so delavski sveti temeljnih organizacij, delovne skupnosti in delovne organizacije sprejeli, po predhodni obravnavi, svoje SREDNJEROČNE PLANE za tekoče petletno obdobje. S tem je bilo zaključeno daljše pripravljalo obdobje, ki je dobilo svojo osnovno usmeritev v sprejetih Skupnih temeljnih plana, o katerih smo delavci Zmaja odločali konec leta 1985.

S srednjeročnim planom smo začrtali glavne smeri razvoja delovne organizacije in temeljnih organizacij na programsko-proizvodnem, tržnem in investicijskem področju za obdobje 1986-1990.

Temeljna usmeritev v planih je, bistveno povečanje realnega dohodka s katero bo zagotovljena socialna in materialna varnost delavcev ter ostvaritev take akumulacije, da bo omogočila normalen razvoj delovne organizacije.

Za realizacijo te usmeritve moramo doseči naslednje glavne cilje:

- izboljšati kvaliteto naših izdelkov,
- razširiti obstoječi proizvodni

program,

- povečati delež Zmaja na domačem trgu in povečati izvoz na 30 % vrednosti prodaje,
- zagotoviti enakomeren razvoj obeh temeljnih organizacij s prenosom dela obstoječega programa iz Ljubljane v Šentvid pri Stični,
- posodobiti proizvodno, laboratorijsko in kontrolno opremo, transportni park, informacijski sistem in dokončati rekonstrukcijo delovnih prostorov,
- zmanjšati odvisnost od uvoza z osvajanjem uvoženih surovin in nadomeščanjem z domačimi,
- izboljšati materialne in življenjske pogoje delavcev ter delovno okolje,
- nadaljna krepitev samoupravnih in družbeno ekonomskih odnosov,
- ustvarjanje materialnih in drugih pogojev za uresničevanje SLO in družbene samozaščite.

Na podlagi navedenih ciljev razvoja so izdelani plani temeljnih organizacij, katerim so podrejeni plani vseh služb delovne skupnosti.

Plan domače prodaje delovne organizacije predvideva za petletno obdobje prodajo v višini 17,6 milijarde din, ob povprečni stopnji rasti 10,1 %. To bo možno doseči z izboljšanjem kvalitete, boljšo obdelavo trga ter z vključevanjem novih izdelkov. Velik delež pri tem imajo nove litijeve baterije ter alkalne in specialne baterije.

Velik poudarek v prodaji je dan izvozni usmeritvi. Ta usmeritev je nujna, če hočemo doseči polno zaposlitev in odpraviti zaostanek za svetovnim razvojem baterijske proizvodnje. Na tuje trge bomo prodali preko 30 % proizvodnje in v povprečju iztržili 27 % celotnega prihodka. Celotna planirana vrednost izvoza v petletnem obdobju znaša 19,5 milijona dolarjev, pri povprečni rasti 32 %. 45 % tega izvoza zajemajo nove litijeve, alkalne in specialne baterije.

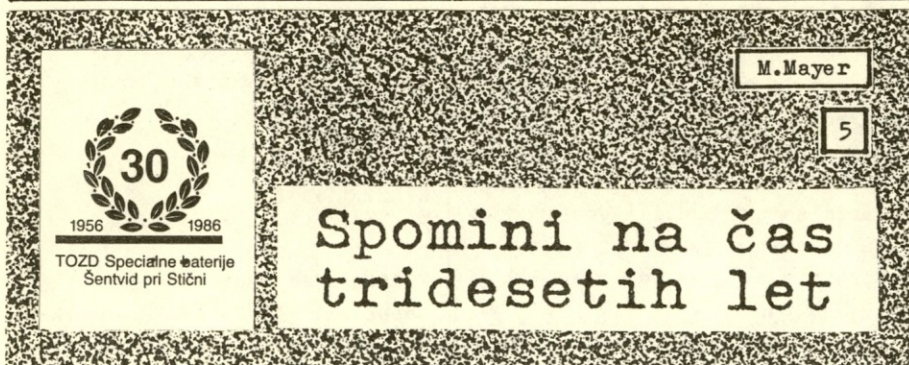
Za realizacijo take proizvodnje je potrebno močno intenzivirati razvojno raziskovalno dejavnost, izboljšati njeno učinkovitost z nabavo potrebne opreme in jo kadrovske okrepiti. Večina začrtanih nalog je že v teku in začetni rezultati kažejo, da so cilji realno zastavljeni.

Vseh teh ciljev pa ne bo možno doseči brez bistveno povečanih investicijskih vlaganj v opremo. Preko 90 % odpisanost obstoječe opreme že sama po sebi zahteva občutno večja vlaganja v posodobitev kot smo jih bili sposobni realizirati v preteklih letih. V opremo za izboljšanje kvalitete, osvojitve novih programov in posodobitev zastarele opreme bomo v petih letih investirali, po cenah iz leta 1985, 1,8 milijarde din. Potrebna sredstva za te investicije bomo zagotovili iz amortizacije, akumulacije, z bančnimi krediti in z združevanjem sredstev v okviru SOZD ISKRA.

Z realizacijo navedenih ciljev planiramo doseči v petih letih 26 milijard dinarjev celotnega prihodka, 8,3 milijarde din dohodka in 1,5 milijarde din akumulacije. Pri tem smo si zadali za cilj tudi izboljšati osebni standard in nadomestiti 20 % zaostajanje osebnih dohodkov za republiškim povprečjem. Doseganje planirane akumulacije pa naj bi nas uvrstilo v povprečno uspešne delovne organizacije.

R.Č.

Ob načrtovanju proizvodnje za leto 1960 so si tedaj v Zmaju na različne načine prizadevali še bolj razširiti proizvodni program. Poleg že znanih številnih artiklov so izdelovali tudi bencinske vžigalnike in razmišljali o proizvodnji okrasnih kompletov za novoletne jelke. Po izdelavi kalkulacij pa so ugotovili, da bi prodajna cena bila previsoka in so to idejo zato opustili.

Nosilec mnogih idejnih razmišljanj je bil nekaj let vedno direktor Petelin in po njegovi zamisli je tehnično vodstvo uvedlo izdelovanje praškov ELIRA. Kljub občasnim pohvalam kupcev so v Zmaju vodili bitko za kakovost na vseh ravneh. Štefanu Poženelu, ki je delal kot obratni kontrolor na ugotavljanju kakovosti elektrod s pomočjo rentgena, je bilo naročeno, da mora uvesti redno kontrolo v obratu šentvid, pri čemer je bil poudarek na kakovosti svetilk. CROATIA iz Zagreba je namreč tedaj izredno agresivno osvajala tržišče z različnimi izvedbami baterijskih svetilk.

Vodilni delavci so polagoma spoznavali, da perspektiva tovarne le ni več tako rožnata, kot jo je še leta 1956 napovedoval takratni direktor Petelin. Pogoste organizacijske spremembe, neugodni delovni odnosi, slaba kakovost in neizpopolnjen proizvodni program ter borba na tržišču še zlasti v prestižu za šentviške izdel-

ke je bila sploh nezavidljiva situacija, v kateri se je znašel novi direktor Vinko Žontar. Preveč nakopičenih in podedovanih težav in problemov ga je vtirilo v izvoženo kolesnico vodenja in zato ni bilo - vsaj sprva pričakovati večjih sprememb.

K tem problemom pa je treba dodati še Inšpekcijo dela, ki je zaradi težkih delovnih razmer v proizvodnji z odločbo zagrozila, da je treba nekaj prostorov v tovarni zapreti oziroma prenehati s proizvodnjo, dokler ne bodo ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene. V Zmaju so pisali prošnje za podaljšanje rokov in sproti krpali vse tisto, kar ni bilo v skladu s pravilnikom o HTZ - higiensko tehnični zaščiti.

Medtem se je Zmaj tudi ponovno znašel na sodišču, ker ga je že drugič tožil nekdanji lastnik poslopja v šentvidu za 100.000 din odškodnine za odstranjeno lopo.

Sicer pa je šentviški obrat po ugotovitvi direktorja Žontarja imel še velike možnosti za povečanje realizacije. Bilo je še veliko notranjih rezerv in kot je zatrjeval, jih tedanje vodstvo obrata ni znalo izkoristiti. Čutiti je bilo premalo prizadevanja. Na vse očitke se je branil Kablar, ki je bil že peti vodja obrata šentvid in ki je trdil, da je le deloma kriv, za vse ostalo pa so nesmiselno krat-

ki roki in da bi namesto sistematično postavljenih planskih načrtov morali spreminjati in uresničevati zahteve "čez noč", kar je praktično nemogoče. Da bi povečali delovno disciplino, je bil tedaj eden izmed ukrepov po sklepu Upravnega odbora, da za vsak izostanek z dela kaznujejo delavca z 250,- dinarji dnevno.

Elektrode so ta čas dobro šle v prodajo in Zmajevno skladišče je bilo največkrat prazno. Ozko grlo je bilo pri pečeh in treba bi bilo zgraditi tretjo. Ker pa v skladu osnovnih sredstev ni bilo denarja, so se v maju 1960 odločili, da "preložijo" staro peč.

Leto kasneje so bile na jugoslovanskem tržišču razprodane vse zaloge uvoženih kinoelektrod, zato je bil povečan pritisk oziroma povpraševanje po Zmajevih izdelkih. V šentvidu so se zavedali resnosti položaja, da se lahko ponovno sproži uvoz, če elektrod domače proizvodnje ne bo dovolj za tržišče. V juniju leta 1961 so na Skupščini kinematografije v Beogradu veliko govorili o Zmajevih izdelkih z obilico pohval. Vendar je v nadaljni razvoj in potek proizvodnje elektrod za kinoprojektorje padla prva kaplja razočaranja, ko je direktor Žontar 18. junija 1961 sporočil Upravnemu odboru tovarne, da kinematografija pričinja uvajati v projektorje ksenon žarnice. S tem se je pričel konec velikopoteznih načrtov za prihodnje obdobje. Kljub temu pa je do pravega konca proizvodnje elektrod v šentviškem obratu moralo miniti še nekaj let.

ZMAJ NI IMEL INTERESA
POSTAVITI TOVARNO ELEKTROD
V BOMBAYU

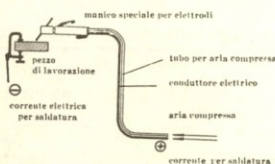
V letu 1961 je bila v Zmaju izvedena reorganizacija in s tem

ustanovljene 3 ekonomske enote. Prvo je predstavljala ljubljanska proizvodnja, drugo obrat Šentvid in tretjo uprava podjetja. Za šestega upravnika obrata Šentvid je bil 24. novembra 1961 imenovan Šinkovec Franc z nazivom "vodja II. ekonomske enote". S to spremembo pa se je v tistem času v Šentvidu marsikaj spremenilo na boljše, saj sta dobro leto kasneje Šinkovec Franc in Poženel Štefan, ki je bil tedaj šef kontrolne službe, prejela nagrado za vestno in požrtvovalno delo in s tem pripomogla k boljši organizaciji dela in dvigu produktivnosti.

Osnovni steber šentviške proizvodnje so bili še vedno ogljeno-grafitni izdelki različnih tipov predvsem elektrode, zatem šibke in ogljene krtačke. Galvanski izdelki so postali tudi rentabilnejši, ko so nabavili nove in manjše banje za cinkanje in niklanje. Že pred tem so prekinili z uslugami zunanjim interesentom zaradi previsoke lastne cene in vedno bolj skopih in majhnih naročil.

ZMAJ-IMK

ELETTRODI PER SCANALATURA AD ARCO ELETTRICO

»ZMAJ« fabbrica batterie, batterie tascabili e prodotti a base di carbonio-grafite
LJUBLJANA - ŠWARTINSKA CESTA 28 - Jugoslavia
Telegrammi: ZmajLjubljana, Telefono: 31 250, 30 714, Casella postale 224

Naslovna stran 4 stranskega prospekta z obširnimi strokovnimi tekstom v italijanskem jeziku o elektrodah za žlebljenje iz leta 1966 z značilnim zmajevim emblemom.

V tem času so se v številnih tovarnah in tudi v Zmaju občutno povečali osebni dohodki in Občinski ljudski odbor Ljubljana center je vsem poslal pismo, s katerim so priporočili vodstvom gospodarskih organizacij in samoupravnim organom, da preprečijo naraščanje osebnih dohodkov, ki niso v skladu z rastjo proizvodnje. V Zmaju so o tem razpravljali v juniju leta 1962. Mimoregde velja še omeniti, da smo prešli na izplačilo osebnega dohodka vsakega 10. v mesecu spomladi leta 1961 zaradi "lažjega obračuna in točnega izplačila", kot je to spremembo zagovarjal takratni kolegij direktorja.

Z novim vodstvom, povečano delovno disciplino, boljšim delovnim odnosom in večjo prizadevnostjo posameznikov, se je kakovost šentviških izdelkov dvignila na evropski nivo. Predvsem je takšna ugotovitev veljala za kakovost elektrod, ki ni zaostajala za vzhodnonemškimi proizvajalci. To je omenjalo v dopisu podjetje INTERTRADE iz Beograda v poletju 1962 in ki nam je med drugim sporočilo, da so velike možnosti za postavitev tovarne elektrod v Bombay. Zmaj je tedaj imel že mnogo izkušenj na tem področju, dobro kakovost in veliko proizvodnjo in prav zato mu je bilo ponudeno, da prevzame postavitev tovarne v Indiji.

V Zmaju je po vsem tem tekla obširna razprava v strokovnih krogih, dokler končno ni inženir Šneberger Viktor poročal Upravnemu odboru, da se v te posle ne bi spuščali. Ugotovil je, da nam niso poznani novejši stroji, da nimamo potrebnega materiala ter inozemske literature in kar je najvažnejše, nimamo potrebne strokovnega kadra, ki bi moral takoj odpotovati v Bombay ter nuditi tamkajšnjim delavcem strokovno pomoč. Po sprejetem sklepu je ZMAJ poslal v Beograd podjetju INTERTRADE dopis s

sporočilom, da za postavitev tovarne nismo zainteresirani.

UVOZ ELEKTROD OGROZIL DOMAČO PROIZVODNJO

V letu 1963 je bilo v Šentvidu zaposlenih 73 delavcev, od tega jih je 20 delalo na režiji. Proizvodnja vseh ogljeno-grafitnih izdelkov je potekala nemoteno, čeprav so se nekateri jugoslovanski proizvajalci prizadevali za prevzem določenega dela Zmajevega programa. Pri tem je bila najbolj agresivna tovarna "Nikola Mašanović" iz Dubrovnika. Na sestanku pri njih 6. julija 1962 s predstavniki Zmaja je bilo ugotovljeno, da jugoslovansko tržišče potrebuje 45 milijonov ogljenih šibk na leto, dočim so sedanje proizvodne zmogljivosti premajhne. Sprejet je bil načelni sporazum, da bi tovarna v Dubrovniku izdelovala šibke do polizdelkov, v Zmaju pa bi jih finalizirali. Poleg tega naj bi bil ZMAJ edini proizvajalec kino oglja, tovarna "Nikola Mašanović" pa edini proizvajalec ogljenih krtačk. V tem času pa se je Štefan Brulc tudi prizadeval, da bi beograjsko podjetje Cinphoto prevzelo celotno produkcijo naših elektrod za prodajo. V tem primeru bi morali v Šentvidu izvesti rekonstrukcijo elektrodnega oddelka, kar bi pocenilo izdelke in povečalo konkurenco.

Kljub raznim stališčem, dogovorom in interesom je ZMAJ vztrajal na svojih proizvodnih pozicijah. Jeseni leta 1963 so na podlagi skupnega interesa med Zmajem in firmo Kurt Haufe iz Dresdena potekale v Jugoslaviji demonstracije elektrod za žlebljenje na Reki, v Zagrebu, Beogradu, Splitu, Zenici in drugod. Pomembno vlogo pri tem sta imela Zmajeva predstavnika in sicer vodja kontrolno razvojnega sektorja inženir Šneberger

Viktor in vodja tehničnega sektorja Francelj Rudi.

Kontrola kvalitete kinoelektrod je intenzivno potekala tudi v praksi. Tehnik Markelj iz obrata Šentvid je pogosto sedel pri kinooperaterju v Ivančni gorici in nadziral izgorevanje elektrod v projektorju, kar so si ogledali tudi mojstri in predelavci iz proizvodnje.

Sicer pa so v ZMAJU spomladi leta 1963 ugotavljali, da so komercialni pogoji za elektrode zelo kritični, ker kljub zagotovitvi Zveznega izvršnega sveta za industrijo in zunanjo trgovino še ni bila odobrena restrikcija, poleg tega pa nerešeno vprašanje uvoza, kar bi znalo povzročiti na domačem tržišču padec cen in to celo do 40 odstotkov. Vodstvo II. ekonomske enote se je ubadalo z možnostjo nekaterih rešitev, kajti proizvodnji elektrod je grozila velika nerentabilnost.

V avgustu 1963 je bila s podjetjem Cinephoto iz Beograda sklenjena pogodba za odkup celotne proizvodnje naših elektrod. Ker pa je bil medtem dovoljen uvoz, so se naše elektrode kopičile v skladiščih. Zato so bili ponovni razgovori s Kinotehniko iz Zagreba, da se zopet preide na prodajo elektrod, razume se, da le s pristankom Cinephota.

KONEC OGLJENOGRAFITNE PROIZVODNJE V OBRATU ŠENTVID

Z javno priznanim ponosom o velikih uspehih ogljenografitne proizvodnje, z osvojenimi tehnologijami in lastnim inovacijskim znanjem in še zlasti po otvoritvi šentviškega obrata se je čedalje bolj krepilo prepričanje o veliki prihodnosti proizvodnje elektrod. Kljub številnim težavam, ki so vedno zbledele ob vsakem najmanjšem uspehu, je bila v slehernem delavcu vcepjena iluzija o širokih perspek-

Napovedi iz leta 1957, da bo proizvodnja ogljenografitnih izdelkov po vrednosti na prvem mestu v ZMAJU, se ni uresničila. Peči v katerih že dve leti ni zagorel plamen, so podrli leta 1968.

Na sliki: MRZEL Anton pri rušenju peči za žganje elektrod v obratu Šentvid.

tivah. Bilo je precej zaverovanih vase. To pa je oviralo priznavanje skorajšnjega poraza, kajti spremenile so se okoliščine v tržni in tudi tehnološki dejavnosti. V ZMAJU pa so upali, da bodo še reševali šentviški proizvodni program.

V oktobru leta 1965 so bili v ZMAJU na obisku predstavniki tovarne za ogljenografitno proizvodnjo Elektrokohle-Lichtenberg iz Vzhodnega Berlina. Ogleдали so si proizvodnjo v Šentvidu, predvsem pa jih je zanimal naš tehnološki postopek. Ugotovili so, da bi bilo možno povečati produktivnost 4 krat ali celo 5 krat, če bi dodali nekatere izboljšave pri polnitvi stenja, recepturi stenja, uporabi kalijevega stekla za stenj, uporabi umetnih mas in večji racionalizaciji peči za žganje elektrod ter pri strojih za brušenje in koničenje izdelkov. Tovarna Elektrokohle-Lichtenberg je ponudila našim strokovnjakom ogled njihove proizvodnje in študija njihovega tehnološkega postopka. V ta namen so poslali vabila.

Tovarno v Vzhodnem Berlinu sta si že v decembru ogledala inženir Šneberger Viktor in Kamnikar Mihael, ki je bil tedaj šef elektrodnega oddelka v Šentvidu. Spotoma sta se oglasila še pri dobavitelju reprodukcijskega ma-

teriala in strojne opreme Nikolausu Branzu ter pri firmi Erhard v Nürnbergu, kjer sta si ogledala in tudi preizkusila stroje za brušenje in koničenje ogljenografitnih izdelkov.

Šneberger je prinesel v Zmaja recepture, razne napotke in strokovno mnenje in 30. decembra 1965 poročal na seji Upravnega odbora, ki je še isti dan sprejel naslednji sklep: "Naloga razvojnega sektorja je, da na osnovi vtisov in strokovnih pridobitev opravlja poskuse z namenom, da izpopolni tehnološki postopek v ogljenografitni proizvodnji".

Na pomlad prihodnjega leta je bil določen inženir Štefelj za dvomesečno specializacijo v Italiji, kjer naj bi proučeval ogljenografitno proizvodnjo. Z enako nalogo pa je inženir Tomažič na jesen odpotoval za 15 dni na Poljsko.

Toda zaloge naših elektrod so se kopičile in občutno naraščale proti koncu leta 1966. Mesečni proizvodni plani so bili čedalje bolj okrnjeni in poredko so še zakurili peči za žganje elektrod, dokler ni v decembru 1966 dokončno ugasnil plamen v proizvodnji elektrod in ki so jih naslednje leto le še finalizirali.

Dve leti kasneje so porušili obe peči.

OBRATU ŠENTVID SE OBETA PROIZVODNJA MANGAN DIOKSIDA

Naravni manganovec kot depolarizator za baterijsko proizvodnjo predstavlja osnovno surovino, ki jo je bilo treba separirano in mleto do potrebne granulacije uvažati preko uvoznih firm v največji meri iz Zahodne Afrike /Zlata obala, Gabon/, iz Grčije /Granitis/ in iz Sovjetske zveze /kavkaški manganovec/. Iz leta 1965 je znan podatek, da je znašala v ZMAJU letna poraba visok odstotnega naravnega mangana okoli 250 ton, ki smo ga plačevali po 250,- dinarjev za kilogram.

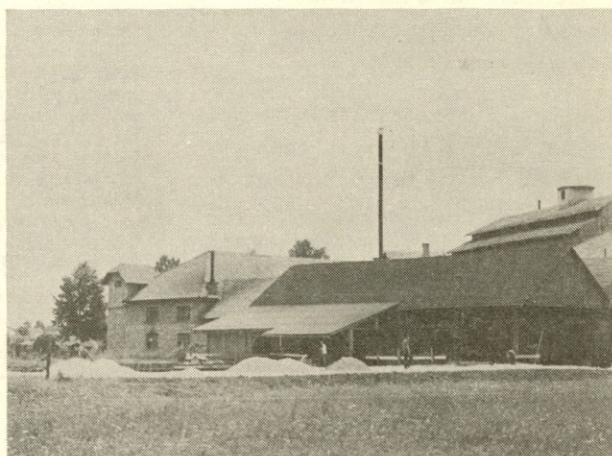
Naši strokovnjaki iz razvojnega sektorja in laboratorija so že nekaj let preizkušali manganovec jugoslovanskih nahajališč z namenom, da bi prihranili precejšnja devizna sredstva. Med znanimi takratnimi nahajališči je treba omeniti Makedonijo /Cer, Kičevo/ in Bosno /Čevljanovići, Višegrad/, vendar je bila ta ruda po vsebnosti mangana presiromašna.

Mednarodni predpisi za galvan-ske člene so zahtevali, da se kot depolarizator uporablja manganovec z vsaj 70 odstotkov mangan dioksida ter z majhnimi količinami škodljivih primesi.

Šele leta 1964 je našemu razvojnemu sektorju uspelo odkriti ustrezno rudo in sicer v kraju Čelinac pri Banja Luki z intenzivnim in plodnim sodelovanjem med strokovnjaki rudnika Čelinac, Metalurškega inštituta in Geodetskega zavoda SRS. Prišlo je do prve eksploatacije rude, za katero so po laboratorijskih in polindustrijskih poskusih trdili, da po svoji mineraloški in kemični sestavi ter geološki genezi odgovarja pogojem za baterijsko proizvodnjo.

Baterije izdelane iz domačega mangan dioksida Čelinac so v

Ob uvedbi proizvodnje mangan dioksida je bila zgrajena tudi deponija - betonska plošča kot odlagališče manganove rude.

industrijskem merilu v letih 1964 in 1965 presegle mednarodne predpise IEC. Dosežene so bile visoke električne napetosti in kapacitete. Največ težav pa je predstavljalo drobljenje in mletje rjavega manganovca. ZMAJ še ni imel lastnega mlina, zato so tedaj mleli rudo v Zidanem mostu, v obratu Cementarne Trbovlje. Pogoji mletja niso bili ustrezni, zato je bila ruda mleta neenakomerno in onečiščena z drugimi surovinami. V odpad je šlo kar nekaj ton manganove rude, predno je bil mlin dovolj očiščen, saj so ga uporabljali za povsem druge namene kot na primer mletje surovin za krmilno moko za Ljubljansko Tovarno močnih krmil. Pono-viti je bilo treba postopek v obratnem smislu in zaradi tega je nastajal odpor pri delavcih v Zidanem mostu.

Takrat je ob neki priložnosti direktor Žontar poklical k sebi vodjo kapitalne izgradnje in konstrukcije Iva Štrausa in mu dejal, da je treba v najkrajšem času proučiti možnost lastne proizvodnje oziroma mletja rude, sicer bo treba tovarno zapreti. Na razpolago je bilo 12 in pol milijona dinarjev, ki bi jih lahko porabili za te namene.

Ne dolgo po tem pa je delavski svet ZMAJA na seji 25. decembra 1964 že sprejel odločitev, da nabavimo mlin za mletje manganove rude z zmogljivostjo 20

do 25 ton v 24 urah, s čimer bi v celoti pokrili lastne potrebe z mangan dioksidom in ga še v zadostnih količinah prodajali jugoslovanskim proizvajalcem baterij. Mlin naj bi namestili v obratu Šentvid pri Stični. Isti dan je delavski svet sprejel tudi sklep, da se zaprosi za razširitev registracije poslovanja za proizvodnjo in prodajo domačega manganovca.

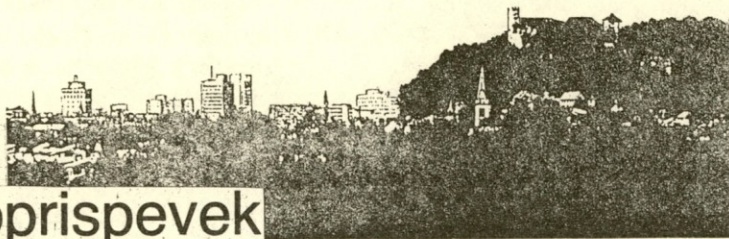
POSTAVITEV MLINA IN DEPONIJE V LETU 1965

V obratu Šentvid je leto 1965 minilo v znamenju velikih pripravnih na osvojitve proizvodnje manganovega dioksida. Veliko znanja s tega področja so si naši strokovnjaki že pridobili, pri uresničevanju projekta pa so zlasti pripomogle bogate izkušnje iz Zidanega mosta in Metalurškega inštituta v Polju, kamor sta pogosto zahajala na preizkuse Ivo Štraus in inženir Viktor Tratnik.

V Šentvidu so po nekajkratnih ogledih lokacije določili prostor za mlin in deponijo za rudo. Predno je z deli pričelo Gradbeno podjetje Grosuplje, so statične izračune zaupali arhitektu Dimniku. Ob tem velja omeniti, da je Dimnik izračunal statiko tudi za ljubljanski nebotičnik, ki je bil zgrajen v letu 1933.

/se nadaljuje/

Četrty samoprispevek v ljubljanskih občinah za varovanje in izboljšanje okolja

"Glasujmo ZA, da bo tudi jutri življenje". S tem pozivom, ki je hkrati geslo, se je septembra začela javna razprava o predlogu četrtega samoprispevka, s katerim bi izboljšali pereče probleme varstva in izboljšanja okolja v ljubljanskih občinah in ki je kot področje v sklopu sicer velikega razvoja bistveno zaostal. Vse številnejša so opozorila na posledice onesnaževanja zraka, vedno večje so težave pri zagotavljanju zadostnih količin zdrave, pitne vode, vse bolj je vprašljivo varno in urejeno odlaganje odpadkov in drugo.

Osnutek programa objektov za javno razpravo o četrtem samoprispevku je pripravljen na podlagi opredelitve, ki smo jo sprejeli s srednjeročnim programom razvoja mesta Ljubljane na tem področju. Kakšen bo dokončen predlog, pa je predvsem odvisno od nas vseh. Pričakovanja, da bo nekdo to razrešil brez naše pripravljenosti, so nerealna. To bo mogoče izvesti le z našo skupno opredelitvijo, da s sredstvi IV. samoprispevka pospešimo razreševanje vseh tistih vprašanj, ki smo jih v preteklem obdobju zemarjali, ko smo predvsem hitreje razvijali gospodarstvo in druge materialne dobrine.

Javna razprava je potekala od 1. do 25. septembra, predlogi in stališča iz razprave bodo zbrani do konca septembra in posredovani do 5. oktobra Mestni konferenci SZDL, ki bo na svoji seji oblikovala končni program IV. samoprispevka. Med 10. oktobrom in 5. novembrom, bo potekal 2. del javne razprave, ki bo sklenjen na zasedanju Skupščine mesta Ljubljane, na katerem bo sprejet sklep o razpisu referendumov za IV. samoprispevek. Občani in delovni ljudje Ljubljane, pa se bodo dne 23. novembra 1986 opredelili za program uresničevanja najbolj temeljnih pogojev za zdravo življenje v našem mestu.

DA
BO TUDI
JUTRI
ŽIVLJENJE

Iz uvodne besede tov. Vladimírja Mušiča na 15. seji Mestne konference SZDL Ljubljana 9.7.1986

"Naj čisto ob koncu znova poudarim, da ne gre za novo obremenitev osebnega dohodka, gre za podaljšanje dosedanjega referendumskega ZA, tistega ZA, ki je skupnosti ljudi, ki žive v mestu, ki se družijo v človeškem naselju, hitreje prinesel nujne pogoje večje solidarnosti in splošne blaginje. Tisočem novih mest v otroških vrtcih, osnovnih šolah, domovih za starejše občane zdaj priključujemo program uresničevanja najbolj temeljnih pogojev za zdravo življenje v mestu. S četrtem samoprispevkom bomo na področju izboljšanja in varstva okolja prešli od besed k dejanjem."

Na kratko...

Na letošnjem jesenskem velesejmu v Zagrebu smo iz okvira našega proizvodnega programa v sklopu Iskrinega razstavnega paviljona najbolj izpostavili manganov dioksid z namenom, da bi oživil prodajo jugoslovanskim porabnikom. Ob tem pa se nehote spomnimo, da smo pred več leti dokaj uspešno že trgovali z MnO_2 .

V obratu družbene prehrane so na steni ob vhodnih vratih že montirane vitrine, izdelane v lastni režiji po zamisli in načrtu Toneta Orožima. Pričakovati je, da bodo ob izidu glasila že napolnjene z različnimi eksponati, predvsem pa s številnimi pokali s športnega področja.

V ekonomsko propagandni službi so že pričeli zbirati ponudbe za tiskanje stenskega koledarja za leto 1987. Že do konca tega meseca naj bi z ogledom večjega števila primerkov s testiranjem ugotovili večinski vpliv na izbiro formata in fotografij.

Slišali smo, da bo že v tem letu po daljšem premoru občni zbor članov blagajne vzajemne pomoči, imenovane "Čebelica". Vse kaže, da se bo ob tej priliki povečal mesečni prispevek in tudi obresti.

V poletju smo dobili nov propekt za litijeve baterije na formatu A4, ki ga je izredno lepo in nazorno oblikoval Peter Skalar. Tiskali so ga v tiskarni "Kočevski tisk", izdajatelj pa je tovarna ZMAJ. Propekt ima reprezentativen izgled s tekstom v treh jezikih in diagramom o gostoti energije v primerjavi z drugimi tipi baterij.

Pred dnevi so ob Zmaju brneli stroji za izkop jarka, v katerega so položili plastične cevi za kasnejšo lokalno telefonsko povezavo na Stegenskem kompleksu ter za električno napeljavo. Kot smo zvedeli, bo montirana javna razsvetljava širšega prostora.

Upokojili so se...

V letošnjem poletju smo se zaradi odhoda v pokoj poslovili od treh dolgoletnih sodelavcev, ki so se zaposlili v ZMAJU v letih 1953 in 1957. Iz TOZD Baterije je odšla Peterlin Milena, iz Šentvida, TOZD Specialne baterije pa Markovič Katarina in Mandelj Edvard. Če bi za vse tri sodelavce sešteli delovno dobo samo v naši tovarni, bi dobili skupaj kar 91 let. Prav to pa opravičuje trditev, da so nas zapustili trije "stari Zmajevci".

Mandelj Edvard

Le dobro leto po ustanovitvi šentviškega obrata smo v Zmaju 23. septembra 1957 zabeležili prihod Mandelj Edvarda. To je bil čas velikega razvoja in proizvodnje ogljenografitnih izdelkov in tako se je Mandelj znašel kot kurjač peči za žganje elektrod, kasneje pa je delal pri stiskanju elektrodnih plaščev. Ko je bila priprava depolarizacijske mase konec leta 1966 preseljena v Šentvid, je bil premeščen na delovno mesto izdelovalca depol mase, v letu 1976 pa pri izdelavi elektrolita.

Kot mešalec kemičnih sestavin po njegovi zadnji odločbi leta 1985, se je 3. avgusta letos starostno upokojil po 29 letih dela v naši tovarni. S tem pa so sodelavci izgubili dobrega in marljivega tovariša in prijatelja.

Markovič Katarina

Iz sektorja operativno tehnične kontrole v TOZD Specialne baterije se je MARKOVIČ Katarina dne 31. julija letos predčasno upokojila. V Zmaju se je zaposlila 16. julija leta 1957 in bila deljena v oddelek montiranja svetilk, v katerem je zaradi marljivega in vestnega dela postala leta 1960 predelavka.

Delovno mesto kontrolorja je zasedla leta 1963 in se tako ukvarjala s kontrolo kakovosti vse do njene upokojitve. Naj omenimo le nekatera področja njene dela in sicer kontrolor v elektrodnem oddelku 1965, leteči medfazni kontrolor 1968, vhodni kontrolor 1971 in kontrolor pri 9 voltnih baterijah 1974. Uspešno je opravila tudi tečaj za inštruktorja dela v letu 1977.

Dobre delovne navade in vse druge vrline si je Markovičeva nabrala v 29 letih dela in z njenim odhodom v pokoj je v tem sektorju nastala vrzel, ki je ne bo zlahka zapolniti.

Peterlin Milena

Po izredno težkem obdobju po vojni z brezizhodno perspektivo je končno tovarna ZMAJ v letu 1953 dosegla prve večje poslovne uspehe in prevzela naročila iz inozemstva. Krivulja vzpona se je strmo dvignila navzgor in ZMAJ je na široko odprl vrata številnim novim delavcem, med katerimi je bila tudi PETERLIN Milena. Njen prvi delovni dan v naši tovarni so zabeležili 25. septembra 1953.

Polnih 8 let je bila predelavka in oddelkovodja v takratni pločevinarni in štancariji, izredno pomembnem oddelku za iz-

Slika skrajno levo:

Ob odhodu v pokoj prejema Mandelj Edvard spominsko darilo.

Slika levo:

Že skoraj tradicionalni primer skromnega, toda prisrčnega slovesa z obveznim spominskim posnetkom. Sedita Mandelj Edvard in Markovič Katarina.

delavo polizdelkov za baterije in svetilke in ki je dolga leta veljal za najbolje tehnično in strojno opremljen prostor. V letu 1962 je prevzela dela predkalkulanta in bila 5 let kasneje razporejena na delovno mesto operativnega evidenčarja, pa administratorja tehničnega sektorja, lanserja in tako dalje vse do tajnice v TOZD Baterije do njene upokojitve.

"Trenutek" za spomin s svojimi ožjimi in dolgoletnimi sodelavci na zadnji delovni dan Peterlin Milene "iz priprave dela".

Kar 33 let je živela z nami, z Zmajem, v težkih in lažjih obdobjih, v vseh prijetnih in neprijetnih prilikah in vztrajala do letošnjega 4. avgusta, ko se je predčasno upokojila.

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških	84
žensk	131

Skupaj	215
--------	-----

TOZD Specialne baterije

moških	40
žensk	88

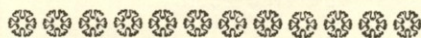
Skupaj	128
--------	-----

Delovna skupnost

moških	45
žensk	48

Skupaj	93
--------	----

Dne 30. avgusta 1986 je bilo v delovni organizaciji ZMAJ skupaj 436 zaposlenih, od tega 169 moških in 267 žensk.

Vabimo vas k sodelovanju

Po načrtovanem premoru zaradi letnih dopustov je pred vami septembrsko glasilo, prvo od desetih, ki bodo do prihodnjega poletja izhajala redno koncem vsakega meseca. Tako pač načrtujemo v uredništvu, če ne bo nepredvidenih takšnih ali drugačnih težav in ovir za pripravo vsebine in tehnično izvedbo. Pri oblikovanju vsebinske zasnove prihodnjih glasil pa stremimo za čimvečjo pestrost in zanimivost in za objavljanje vseh tekočih in zanimivih dogodkov in akcij in še marsičesa, kar je povezano z našim vsakdanjim delom in poslovanjem.

Zato želimo v uredništvu poglobljenega sodelovanja z vami, s sodelavci v vseh sektorjih in področjih in še zlasti iz TOZD Specialne baterije.

Rojeni v

O K T O B R U

Franc LENDERO
Svetlana ŠMIGIČ
Zmago VRHOVEC
Stanislava FORTUNA
Zofija KARLOVČEC
Marija KOČIŠ
Miodrag KOSTADINOVIČ
Ludvik CENCELJ
Frančiška KELVIŠAR
Ljubica NASTIČ
Krista VUKOVIČ
Marija FAJDIGA
Zlata HVALA
Ljubica MILIČIČ
Leon KERŠIČ
Ljubo RISTEVSKI
Jožica PLANINŠEK
Marija ŠTRUS
Anka DJURIČ
Mara SLADOJEVIČ
Alojzija AMBROŽ
Draga BABIČ
Katarina MOŽINA
Danica KOSTREVC
Darko MARKUN
Marija REGVAR
Martin BULJAT
Alojzija KRISTAN
Anton GERDINA
Vinko PERME
Svetozar KOPANJA
Vesna PRIMC
Kati PANCAR
Olga IKIČ
Janez OBAL
Jože ANŽLOVAR

čestitamo

dopisujte v
GLAS ZMAJA

prišli - odšli

V mesecu JUNIJU so bili sprejeti v delovno razmerje:

ŠKRJANEC Renata, vodja knjigovodstva osebnih dohodkov v skupnih službah, za nedoločen čas dne 1.6.1986,

OBAL Janez, ključavničar v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 10.6.1986,

KUŽELJ Boris, vodja domače širokopotrošne prodaje v skupnih službah za določen čas dne 16.6.1986,

KOPANJA Svetozar, ključavničar v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 17.6.1986,

RUS Jože, konstruktor v TOZD Specialne baterije za nedoločen čas dne 10.6.1986,

ARHAR Marko, transportni delavec v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 24.6.1986,

GREGOREC Franci, konstruktor v skupnih službah za nedoločen čas dne 30.6.1986.

V mesecu JUNIJU so prekinili delovno razmerje:

ŠTEFANČIČ Ivanka, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 22.6.1986 (upokojitev),

OBAL Milka, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 29.6.1986 (upokojitev),

SOTLER Angelca, vodja skladišča v TOZD Baterije dne 29.6.1986 (upokojitev)

RUPNIK Marija, vodja knjigovodstva osebnih dohodkov v skupnih službah dne 15.6.1986,

ČERNUTA Marija, saldokontist v skupnih službah dne 15.6.1986,

FRIEDRICH Franc, znanstveni sodelavec v skupnih službah dne 30.6.1986,

VRHOVEC Stanka, tehnolog v TOZD Specialne baterije dne 30.6.1986,

TUBIČ Natalija, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 10.6.1986,

MURATOVIČ Hadro, transportni delavec v TOZD Baterije dne 13.6.1986,

ROGEL Marjan, vodja investicijske dejavnosti v skupnih službah dne 22.6.1986.

V mesecu JULIJU so bili sprejeti v delovno razmerje:

CERAR Bojan, direktor prodajne službe v skupnih službah za nedoločen čas dne 1.7.1986,

LOŽAR Irena, administrator - pripravnik v skupnih službah za nedoločen čas dne 23.7.1986.

V mesecu JULIJU so prekinili delovno razmerje:

NEMET Rozalija, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 21.7.1986,

MARKOVIČ Katarina, tehnični kontrolor v TOZD Specialne baterije dne 31.7.1986 (upokojitev).

V mesecu AVGUSTU so bili sprejeti v delovno razmerje:

RUPIČ Nikolaj, električar - pripravnik v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 1.8.1986,

ULČAR Franc, ključavničar - pripravnik v TOZD Specialne baterije za nedoločen čas dne 1.8.1986,

MARGETIČ Miodrag, strojevodja v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 1.8.1986,

STANAR Mira, izdelovalka baterij v TOZD Baterije za nedoločen

čas dne 1.8.1986,

JELEN Blanka, tehnolog III. - pripravnik v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 18.8.1986,

MAJETIČ Munir, strojevodja v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 18.8.1986,

PUŠIČ Brankica, izdelovalka baterij v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 19.8.1986,

PEJIČ Zora, izdelovalka baterij v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 25.8.1986,

GOLOB Marija, izdelovalka baterij v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 25.8.1986.

V mesecu AVGUSTU so prekinili delovno razmerje:

MANDELJ Edvard, mešalec kemičnih sestavin v TOZD Specialne baterije dne 3.8.1986 (upokojitev),

PETERLIN Milena, tajnica v TOZD Baterije dne 4.8.1986 (upokojitev),

HOSTNIK Daria, pravnik v skupnih službah dne 5.8.1986,

STARINA Ivanka, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 11.8.1986,

RAMIČ Ruzbina, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 24.8.1986,

MOSTAR Boštjan, ključavničar v TOZD Specialne baterije dne 13.6.1986.

V osnovno organizacijo ZK skupnih služb je bila 17.9.1986 svečano sprejeta MUSIČ Ksenija iz komerciale.

Spomin na morje

S hladnim oktobrom nam počasi blede spomin na letošnji dopust, ki smo ga med drugim preživljali tudi v STOJI v Puli, kjer smo pred vhomom v kamp nemalokrat zrlji v sliko, ki jo je za beležil tudi film.

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA - Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne številka 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Jovanovič Milivoj, Krek Antonija, Matič Silva, Musič Ksenija, Tratnik Jani in Zrimšek Veljko. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu številka 421-1/73.

zadnji rok

Zadnji rok za oddajo člankov uredniku za oktobrsko glasilo

14

Redakcijo glasila smo zaključili 19. septembra